

στον διὰ τὰ πατριωτικά του αίσθηματα καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ὑπέστη κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς τυραννίας. Ἐμεῖς δὲν ξαίρομε, μὰ οὔτε κι ἀκούσαμε, νὰ «ὑπέστη» τίποτε δεινὸν ὁ κ. Πανῶς «κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς τυραννίας». Ξαίρομε ὅμως πολυκαλὰ καὶ τὸ βεβαιώνουμε μὲ ὄγκο, πὼς οἱ Μοῦσες ὑπέστησαν πάμπολλα δεινὰ ἀπὸ τὸν κ. Πανῶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολύχρονης ποιητικῆς τυραννίας του.

ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΠΙΛΕΞΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Θυμᾶμαι πὼς κάπου διάβασα σκόρπιες μολυβιές τοῦ ποιητῆ, πὼς γιὰ νὰ νιώσει κανένας τὸ δρόμο πὺν βαστάει ἡ ἐγγλέζικη ποίηση καὶ τὸ πνεῦμα τῆς γενικῆς, πρέπει νὰ μελετήσῃ τὴν ἐγγλέζικη φιλολογία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Chancer. Ἀπὸ εἶτανε τότες ἀκατονόητο σὲ μένα καὶ μοναχὰ σήμερον, μαθητὴς ἐγὼ τῆς ἐγγλέζικης φιλολογίας, καταλαβαίνω τὴ μεγάλη τὴν ἀλήθεια στὰ λόγια τοῦ ποιητῆ μας. Ἐνα τέτιο πρῶμα ὅμως βγάνει ὅζω ἀπὸ τῆς κολῶνας ἐνὸς περιοδικοῦ, καὶ γιὰ τοῦτο, μὲ λύπη μου, δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω. Ἐνα μονάχα συσταίνω στὸν ἀναγνώστη μου, πὼς πρέπει νᾶχει στὸ νοῦ του, σχετικὰ μὲ τὴν ἐγγλέζικη λογοτεχνία, ὅτι σπουδαῖο χαρακτηριστικὸ τῆς ἐγγλέζικης ποίησης, σὲ μιὰ ἐποχὴ, εἶναι τὸ ἐλεύτερο, ἀνεξάρτητο τῶν ὁρίων μικροῦ καὶ μεγάλου, χωρὶς προσκόλλησιν σὲ σχολές ἢ σὲ δασκάλους — πρῶμα ἄγνωστο μπορεῖ κανένας νὰ πεῖ. Πιὸ καθαρὰ νὰ τὸ ἐκφράσουμε : ἡ προσωπικότητα εἶναι τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς ἐγγλέζικης τέχνης, πὺν παρατηρεῖται καὶ στὸ ἄτομο, μὰ γκωστό μὲ τὴ λέξη ἐκκεντρικότητα. Μονίχα μὲ τὴ συγκριτικὴ μπορεῖ κανένας νὰν τὸ νιώσει καὶ μιὰ μεγάλη εὐκαιρία μᾶς δίνεται νὰ τὸ ξετάσουμε συγκριτικὰ μὲ τὴ φραντσέζικη. Ἀπὸ ὅμως ἴσως νὰ προσπαθῇσιν σὲ μιὰ ἄλλη μὴ ἀνταπόκριση, ὁπότε θὰ παρατηρήσουμε ἂν ὑπάρχει ὁ ἀντίστοιχος τοῦ Σαίξπηρ, κι ἂν ὁ Σαίξπηρ μοιάζει περισσότερο μὲ τὸν Οὐγκὼ ἢ μὲ τὸ Ραλφιν.

Μαζὶ μὲ τὸ κλείσιμο τοῦ πολέμου καὶ μὲ τὸ ἐπαναστατικὸ πνεῦμα πὺν δυναμώθηκε σ' ὅλες τῆς χώρες, βλέπομε καὶ τὴν ἐπανάστασι τὴν τέχνη. Τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ τραγοῦδια βλαστήσανε καὶ στὸ ἐγγλέζικο τὸ χῶμα, ὅπως καὶ σ' ὅλες τῆς ἄλλες τῆς χώρες. Τὸ ὑπερϊαλιστικὸ πνεῦμα τοῦ Κίπλινγκ γέγραψε τὴν τέχνη καὶ ἡ πατριδολατρειὰ πῆρε μιὰν ἄλλη μορφή : ἡ ἀγάπη τῆς ὁμορφιάς τῆς φύσης τῆς πατρίδας. Ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς πνοῆς αὐτῆς εἶναι κάποιος νέος Sassoon πὺν τὰ τραγοῦδια του τὰ καλοδέχτηκαν καὶ τὰ καλοκοίταξαν. Διαβάζοντάς τον, βλέπει κανένας τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ νὰ κλαίει καὶ νὰ γρυλίζει γιὰ τὴν ὁμορφίαν τῆς φύσης, πὺν ὁ ἄνθρωπος βλήθηκε νὰ τὴν ἀφανίσῃ. Κλαίει, μὰ δὲν ἀπελπίζεται καὶ ἡ λύρα του δὲν εἶναι τονισμένη ἀπάνω στὸ μοιρολόγι πὺν δὲν ἔχει μέσα του ἐλπίδα. Ἀπ' ἐναντίας εἶναι γιομῆτος ἀπὸ δύναμη γιὰ τὴν ἀναβίωση τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ κύρια ἰδέα του — καὶ ἡ γενικὴ ἰδέα σήμερον — εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ ὑποσυνειδητοῦ πὺν μεγαλόφρονος κλωνέται ἀπάνω στὸ κύμα τῆς ψυχῆς του. Μ' ἔ-

να προφητικὸ τόνο μᾶς τὸ λέει καὶ μᾶς τὸ δείχνει πὺν δὲν μπορεῖ τίποτα ἄλλο νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ τελευταίου μακελίου παρὰ ἡ νίκη τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἔτσι τὸ ἰδανικὸ ἀπὸ τῆς ποίησης πὺν τὸ παρατηρεῖται κανένας στὸ Μέρειτθ καὶ στὸν Χάρτι. Κάνει τὴ νέα ποίηση νὰ φαίνεται πολὺ διδακτικὴ. Μοῦ φάνε-ται πὺν φτάνουμε ἢ πὺν καλὰ περπατοῦμε πρὸς τὸ δρόμο τῆς ἀρχαίας ἐπιγραμματικῆς ποίησης καὶ ζεῖνο πὺν μᾶς χτυπάει διαβάζοντάς ἕνα νέο τραγοῦδι εἶναι τὸ φιλοσοφικὸ τοῦ τέλους, πὺν δυναμώνει μαζὶ μὲ τὴ φαντασίαν, τὸ ἐφόδιο στὴ διάνοησιν. Ἡ ψυχολογία σπουδαῖο ἀντικείμενο στὴν ἐποχὴ μας, βρίσκεται παντοῦ καὶ ἡ μανταλιτὴ τοῦ ἀτόμου παρουσιάζεται θέμα μεγάλης προσοχῆς καὶ πολλῆς μελέτης. Τὸ χαλινάρι τῆς φαντασίας εἶναι δυνατὸ καὶ τὸ ἀρμονικὸ ἰσοζύγιο εἶναι τὸ ὄργανο τῆς νέας ἐξέτασης. Μὰ μιὰ τέτοια ἀναβίωση στὸ πνεῦμα — στὴν οὐσία, ἔτσι νὰ τὸ ποῖμε, — ἔφερεν ἀναγκαῖα καὶ τὴν ἀνάλογη ἐπανάστασι στὸ στυλ — τὴν ἐξωτερικὴ μορφή. Τὸ ἐπίθετο καὶ ἡ φρασσεολογία ἔσπασαν τῆς ἀρχαίας τῆς ἀλυσίδας μὲ καινούργια ῥίμα (ὅσοι θέβαια τὴ μεταχειρίζονται), καὶ ὁ ρυθμὸς ἀκολουθεῖ τὴ σκέψιν καὶ ἀπλώνει ἀνάλογα μὲ τὸ θέμα καὶ τὸ δούλεμα τοῦ τραγοῦδιου. Κ' ἕνα τρικέρι φωτίζει παντοῦ : ἡ εὐκαιρία τῆς σκέψης, ἡ πτωτοτυπία τῆς διατύπωσης καὶ ἡ δημιουργία τῆς φαντασίας. Μὰ ἐκτὸς ἀπὸ τ' ἀπὶνω, μιὰ βαθιὰ προσπάθεια παρατηρεῖται γιὰ ὀλιγολογία. Πᾶσι πᾶν τὸ ἐπίμονο καὶ τεχνικὸ μάζεμα τοῦ ἐπίθετου τὸν κατὰ τῆς τῆς, ἕνα ἀπὸ τὰ πῶ σπουδαῖα χαρακτηριστικὰ τῆς περασμένης ρομαντικῆς πνοῆς, καὶ ὁ ποιητὴς δίνει μονίχα τὸ φυσικὸ καὶ τὸ ἀναγκαῖο. Ἡ τέχνη ἔτσι γίνεται βαθιὰ, ὑπερσυναισθητικὴ καὶ ἡ φαντασία του διαπερνᾷ, δὲν πραγματοποιεῖ καὶ οὔτε δουλώνεται μὰ κλωνέται λεύτερα μέσα σ' ἕνα μεταλλεῖο ἀπὸ σκέψιν καὶ ἐμπνευ-ση. Ἔτσι λοιπὸν πετυχαίνεται μιὰ ὁμορφὴ γύμνασις, πὺν ἐμπνέει καὶ πὺν δίνει πλούσιο τὸν καρπὸ καὶ τὴν ἱκανοποίησι.

Ἀρχίζω σήμερον νὰ σᾶς δίνω τῆς διαφορῆς πάντες τῆς νέας τέχνης, μὲ ψηλαφητὰ παραδείγματα. Σᾶς παρουσιάζω λοιπὸν τὸ φίλο μου ποιητὴ κ. V. de S. Pinto καὶ σᾶς μεταφράζω τραγοῦδια του, πὺν ἂν καὶ μεταφρασμένα, πιστεύω νὰ σᾶς τραθήξουν νὰν τὰ καλοκοιτάξετε γιὰ νὰ βοηθεῖτε τὸ ὅτι σᾶς ἀνέφερα παραπάνω. Μᾶς παρουσιάζεται (καὶ ἔχει πᾶν ἀναγνωριστεῖ τὸ ταλέντο του) ἕνας ἀπὸ μιὰν Ὀξφορδικὴν ὁμάδα νέων, πὺν βλάστησαν μέσα στὴ γενικὴ σύγχυσι τοῦ τελευταίου μακελίου. Στρατιώτης στὴν Καλλιπολί, θγαίνει ἐπαναστάτης κατὰ τῆς προληψῆς καὶ τῆς ὑπερϊαλιστικῆς ἐχθρας. Ἰσπανὸς, τρίτη τώρα γενιά, εἶναι τὸ δημιούργημα τοῦ πολέμου, καὶ τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς Τέχνης του εἶναι ἡ δυνατὴ, ἀντρίκεια ψυχὴ πὺν τὴ συνοδεύει πάντα μιὰ πλατειὰ μουσικὴ — ἕνα μίγμα τῆς Λατινικῆς ψυχῆς καὶ αἰσθηματος, μὲ τὴ γιομάτη ζωὴ Ἀγγλο-Σαξωνικὴ ἐνέργεια. Μαθητὴς αἰς ἐγγλέζικη φιλολογία μὲ βαθιὰν ἐπιστημονικὴ κατανόησι τοῦ θεματός του, γλυκώτροπος καὶ εὐγενικὸς στὴν ψυχὴ, παρουσιάζεται ἀπὸ τοὺς πρῶτους, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀηδὶα καὶ τὴ σκληρότητα τοῦ πολέμου, πὺν τὴν εἶδε μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἔτοιμος νὰ σφίξει τὸ χέρι τοῦ ἐχτροῦ του καὶ χειροκροτᾷ ὀλόχαρος τὴν ἀξιομνημόνευτὴ πρόξιν τοῦ poet laureat Dr Bridze

πού αναφάνησε άφοβα πώς έγγράψε τὰ τραγούδια του ενάντια της Γερμανίας πάνω σέ ανακρίβειες και ψευτιές. Η άγανάκτησή του γιά τούς νεκρούς του πολέμου πού αφήκανε την όμορφιά της γής και πού άπατηθήκανε πώς πολεμούσανε γιά κάποιο μεγάλο ιδανικό, ζουγραφίζεται στο τραγούδι του «non requiescunt in pace» Κοιτάχτε πώς άρχίζει περιγράφοντας την όμορφιά πού οι νεκροί έχασαν, και τó μεγάλο τó λόγο πού μάς δίνει όμως γιά την πράξη τους : «That men might the beautiful an ree» (γιανάμπορ'σεόδανθρωπος νά ζήσει πιδ όμορφα και πιδ λεύτερα). Μά τó ιδανικό του άφτό, άφού πέρασε ή μεγάλη ή πόρα, φάνηκε πώς εΐτανε ψεύτικο, τίποτε άλλο παρά τó αϊώνιο διπλωματικό κουφέτο. Καί νά ή φωνή τους άμέσως : it is a lie, it is a lie μιά προειδοποίηση γιά την ύστερη γενιά νάποφύγει κάθε έκδίκηση. Τó τραγούδι σιδήλει είναι ένα διαμάντι με την πλέξη φιλοσοφία του και τó κορύφωμα τού πάθους του, πλεγμένο σέ τεχνική δύναμη. Ο νέος ό κόσμος είναι ό κόσμος της άγάπης κι όχι της έκδίκησης, κ' έτσι άκριβώς τονε φαντάστηκε ό ποιητής. Μά ή δύναμη τού τεχνίτη, πού ποτίστηκε με τίς νέες ιδέες της τέχνης, φαίνεται σέ δυό άλλα τραγούδια του. Τó πρώτο του είναι ή «Τέχνη» και τó δεύτερο ό «Σταθμός». Έδώ φαίνεται τó άρμονικό τó πλέξιμο της φαντασίας και τού νοΐ, και τού ρεαλισμού. Μόνο ή έγγλέζικη φράση imaginat realism μπορεί νά μάς δώσει τó είδος άφτό της ιδιοτροπίας. Μπορούσε κανείς νά φανταστεί πώς ό νέος άφτός ιδιότροπος ίμπρεσιονισμός δεν είναι τίποτε άλλο παρά φουτουρισμός, μά φουτουρισμός όχι τών άκρων. Ο ποιητής δεν μπορεί νι ιδεί κάτι στην κατηγορία του πού νάν τού κάνει έντύπωση χωρίς νάν τó περάσει άπό της φαντασίας την άγια πηγή με μιά άριστοτεχνική πάντα συγκράτηση. Η νέα ιδέα τού φεμινισμού τόν συνεπαίρνει και τόν σταματάει σκλάβο της, πού την καλοπαρηχείει και υψύ την τραγουδάει. Άφτό τó βλέπουμε μέσα στο τραγούδι του «Η γυναίκα στον άντρα», γιομάτο ζωή και φλόγα. Κ' έτσι ό ποιητής μας με την πολύτροπή του τή μοΐσσ και με την άτσάλνια του τή γνώση, παρουσιάζεται βαρυσμένο, μέσα στη νέα ζωή, κι άνοίγει τó δρόμο του στην πρώτη γραμμή, ψάλλοντας τó νέο τó φώς και παλένοντας γιά τή νίκη τού ανθρωπισμού και της άγάπης.

Όξφόρδη.

I INDIANOS

ΣΗΜ. — Νά, γιά δείγμα, και δυό τραγούδια, πρώτοι μεταφρασμένα, τού Pinto :

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΟΝ ΑΝΤΡΑ

Ζητάς σάν τó κρασί νά με ροιζήσεις
'Απ' τó ποτήρι : την ψυχούλα μου νά πνίξεις
Θέλεις ως νά δώσει σου ό,τι ώραίο μέσα κλείνει
'Από φλόγα, έλευτεριά, την κάθε στάλα,
"Ός ότου ή φτωχή ψυχή σά γάλα
Λευκή προβάλει και με τή δική σου μιά ούσία γίνει
Δέ σέ φτάνει; τó κορμί μου σοΐχω δώσει,
Μπορείς νά λιώσεις τή λευκή μου σάρκα πού έχουνε
(κλειδώσει,
Τά παχιά μεγάλα σκέλη σου όλη νύχτα : μά όχι τήν
'Εγώ είμ' έγώ κι όχι έσύ, (ψυχή,

Η ψυχή μου άγριο πουλί τή νιώθω νάναι,
Πού μέσ σ'όμορφο θά φύγει τó μαδί,
"Όπου τά λευκά τά νέρη λεύτερα κυλάνε,
Και τού μοναχού τάγέρα άκούγεται ή φωνή --

ΛΤΟ ΣΤΑΘΜΟ

'Αργά τή νύχτα στο σταθμό,
Τό κρύο τζούζει : κ' οι φανοί μες στα θαδιά φωτίζουν,
Κάτω, σκαρτοί, απ' ένα φώς κίτρινο, πυραμίδες,
Σέ μιά γεφυρή μακρόσυρτη στοχαστικά χωρίζουν.

Ακροτερουνε άνθρωποι πά στο πεζούλι,
Κι άπάνω - κάτω περπατάν, ή μαζεμένοι,
Πάνω στους πάγκους κάθονται με μάτια νυσταγμένα
Σέ μαύρο όλοι ντυμένοι.

Σάν άπό φίλντισι, λεπτή, χλωμή φαντάζει ή όψη-
Μέσ στο σκοτάδι της νυχτιάς ξάφνου πηδάει.
— Ός ένός άγριου θηριού τó φλογισμένο μίτι : —
Πράσινο φώς πού τρεμουλάει.

"Όρεμα, τόσο ήρεμα : στριγγισμένη σ'ά μύκη
Μιά σιωπή κι όρητικό ξεγύρνεται τó τρένο,
Χρυσό άλογο, μ' άνεμιστή τή φλογισμένη χαιτή.
Με περιφάνειας λύσσαγμα θριαμβικά φτασμένο.

ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

(Άπό τó Η' βιβλίο)

ΙΤΣΑ

"Ιτσα, των λουλουδιών έσύ χρυσή Βασιλοπούλα.
Κοι των πουλιών καλάδημ' άχ! πώς σκίρταε μιά φορά,
Η ράχη, ό κάμπος, τó θουνό, όταν την κάθε αυγούλα
Έπρόβαινε άστράφτοντας φώς όλη και χαρά.

"Ιτσα, χωρίς, πολύ χωρίς, έσθηςες, άχ! και τώρα,
Η ράχη, ό κάμπος έπесе σέ συλλογή βαθειά,
Λιώνουν τά μαύρα απ' τόν καμύ λουλούδια πάσαν ώρα
Κι άχ! "Ιτσα, τά πουλιά λαλούν γύρισε πίσω πιά.

Η ΩΡΑΙΑ ΖΩΗ

Η ώραία ζωή λαμπρά θωρώντας μου χαμογελά
Με χίλια δυό γενέσματα με χίλια δυό ματάκια
Με τάνθη, μ' ένα δόχρυσο πουλί πού κελαδάρ,
Με τά γλυκά, τά έξαίσια τών κοριτσιών λογάκια.

"Έλα, ψυχή μου, τή φριχτή σου ξέχνα μούρα πιά,
Κι άγνάντια στην ώραία ζωή λαμπρόφωτα στολίσου,
Χαιρου με τάνθη, στάηδονού σκίρτα την όμορφη,
Στά θεία κορίτσια πού περνούν, ρόδα τού παραδείσου

Ω ΑΝΕΡΜΗΝΕΥΤ' ΟΝΕΙΡΟ

"Ω άνερμήνευτ' όνειρο, γλυκύτατη, αιώνια,
Ζωή, κάτω άπό τούς λαμπρούς ώραίους σου ούρανούς,
"Ανθισα με τή ρέμβη μου και με τή φαντασία,
Λαλώντας τούς πιδ κρύφους μου, δώσαν πουλί, καημούς,
"Ένα λουλούδι, μιά σκιά, δυό μαύρα μαύρα φρύδια...
'Αγάπες μου, άχ! μαραίνονται χωρίς, πολύ χωρίς...
... Ψυχή μου, πάψε νά πονείς, γιά δες, όλα την ίδια
Δέν έχουνε τά λουλούδια διάρκεια ζωής.